

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ
УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

ОБРАЗАЦ ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина-

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>Одлуком Наставно–научног већа Правног факултета за привреду и правосуђе _____ године, одређена је Комисија за оцену докторске дисертације за јавну одбрану Тома Одаловића под називом „Улога царинске службе у сузбијању криминалитета“. Докторска дисертације је пријављена.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>проф. др Божидар Бановић, редовни професор, кривичноправна ужа научна област, изабран у звање 09. 09. 2014. године, на Факултету Безбедности, Универзитета у Београду, председник Комисије. проф. др Милош Марковић, ванредни професор, Кривичноправна и међународноправна ужа научна област, изабран у звање 30.09.2013. године, запослен на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, ментор и члан Комисије. проф. др Жељко Бјелајац, редовни професор, кривичноправна и јавноправна ужа научна област, изабран у звање 14.02.2013. године на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, члан Комисије.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Томо (Вељко) Одаловић</p> <p>2. Датум рођења, општина, Република: 24.03.1980.год, Приштина, Р. Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 24.12.2013.год, Универзитет Унион-Никола Тесла у Београду, Факултет за пословне студије и право, назив мастер рада „Међународни организовани криминалитет и улога царине“.</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Ужа научна област: правне науке, кривично право</p> <p>5. Радно искуство: Београдска пословна школа-Висока школа струковних студија 2008-2017 Стручни сарадник на областима Фискална економија и Правно економска област, предмети Царинско пословање, Јавне финансије, Финансирање јавне управе.</p> <p>6. Публиковани уџбеници и најважнији радови:</p> <p>Уџбеник – Основи јавних финансија, Д. Јеринић, Т. Одаловић, Београдска пословна школа Уџбеник – Финансирање јавне управе, Д. Јеринић, Т. Одаловић, Београдска пословна школа Уџбеник – Социологија и правна етика, А. Ђурић, Д. Јеринић, Т. Одаловић, Н. Јеринић, Београдска пословна школа</p>

Уџбеник – Општа социологија са социологијом права и рада, Д. Јеринић, Т. Одаловић, Н. Јеринић, Београдска пословна школа

Практикум – Царинско пословање, Д. Јеринић, Т. Одаловић, Н. Јеринић, Београдска пословна школа

Научни рад – Анализа легитимитета међународног кривичног трибунала за бившу Југославију,

Т. Одаловић, Часопис: Култура Полиса, Институт за Европске студије

Научни рад – Међународно право и тероризам сагледан кроз дело Имануела канта „Вечни мир“, Н. Јеринић, Т. Одаловић, Часопис: Култура Полиса, Институт за Европске студије

Научни рад – Проблем демократског дефицита у политичком систему ЕУ, Т. Одаловић, Н. Јеринић, Часопис: Европско законодавство, Институт за међународну политику и привреду

Научни рад – Улога Управе царина у борби против кријумчарења наркотика, Т. Одаловић, Часопис: Култура Полиса, Институт за Европске студије

Научни рад – The role of serbian customs services in prevention of smuggling of migrants, Z.Pavlovic, T. Odalovic, Часопис: Journal of Eastern-European criminal law, Faculty of law University of Pecs and University of Temisoara

Научни рад – Социјалнопатолошке појаве у породици и њихов утицај на делинквентно понашање малолетника, М. Суботин, Т. Одаловић, Часопис: Право, теорија и пракса, Правни факултет за привреду и правосуђе Нови Сад

Научни рад - Отворена врата у генима, Т. Одаловић, Зборник радова међународне научно-стручне конференције “Управљање развојем у Евроазијском региону“ у организацији Београдске пословне школе и Државног педагошког факултета из Омска, Русија

Научни рад – Безбедност као изазов и одговор кроз призму идентитета и културе, Н. Јеринић, Т. Одаловић, Часопис: Култура Полиса, Институт за Европске студије

Научни рад – Education as Pillar of Development of Economics, M. Lutovac, T. Odalovic, T. Stefanovic, IFM-Real Estate and Facility Menagment at TU, EBES Conference, Vienna.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Улога царинске службе у сузбијању криминалитета“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација има укупно 282 стране и састоји се од увода, пет делова, закључних разматрања, списка коришћене домаће и стране литературе, законских прописа, интернет извора, 15 табела, 9 слика, 3 графикана и 2 прилога, такође за израду дисертације коришћено је укупно 215 рефернци који са осталим наведеним подацима обогаћују садржај рада и доприносе његовом бољем разумевању.

УВОД

1. Предмет и циљ истраживања
2. Програмске фазе истраживања
3. Методе истраживања
4. Хипотезе истраживања

ПРВИ ДЕО - ПОЈАМ, ВРСТЕ И ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ЦАРИНЕ

1. Појам царине
2. Врсте царина
3. Историјски развој царине
  - 3.1. Историјски развој царине у свету
  - 3.2. Историјски развој царине на нашем подручју

ДРУГИ ДЕО - ПРАВНИ ИЗВОРИ И НАДЛЕЖНОСТИ ЦАРИНСКЕ СЛУЖБЕ

1. Преглед извора царинског права
2. Међународни извори царинског права
  - 2.1. Акти Организације Уједињених нација као извори царинског права
  - 2.2. Акти међународних организација и међународни споразуми као извори царинског права
  - 2.3. Акти Европских институција као извори царинског права
  - 2.4. Билатерални споразуми као извори царинског права

3. Национални извори царинског права
  - 3.1. Устав као извор царинског права
  - 3.2. Закони као извори царинског права
  - 3.3. Царински закон као извор царинског права
  - 3.4. Закон о царинској тарифи као извор царинског права
  - 3.5. Други законски прописи као извори царинског права
4. Надлежност и организација Управе царина
5. Организациона структура Управе царина
6. Организација, надлежности и послови централе Управе царина
  - 6.1. Директор Управе царина Србије
  - 6.2. Сектор за царинске поступке и процедуре Управе царина
  - 6.3. Сектор за тарифске послове Управе царина
  - 6.4. Сектор за људске ресурсе и опште послове Управе царина
  - 6.5. Сектор за финансијске, инвестиционе и правне послове Управе царина
  - 6.6. Сектор за контролу примене царинских прописа Управе царина
  - 6.7. Сектор за информационе и комуникационе технологије Управе царина
7. Предуслови модернизације царинске службе
  - 7.1. Оквирни стандарди Светске царинске организације за безбедност и олакшице у међународној трговини као основе модернизације
  - 7.2. Први стуб Царина-царини
  - 7.3. Други стуб Царина-привредна заједница
8. Устројавање савремених организационих јединица царинске службе Србије
  - 8.1. Оперативни центар и обавештајно одељење
  - 8.2. Одељење за заштиту права интелектуалне својине
  - 8.3. Речна јединица за спречавање кријумчарења
  - 8.4. Одељење за порекло царинске робе
    - 8.4.1. Надлежност одсека
    - 8.4.2. Контрола робе која се извози
    - 8.4.3. Контрола робе која се увози
  - 8.5. Одељење унутрашње контроле
9. Устројавање савремених царинских процедура
  - 9.1. Електронско подношење Царинске документације и технологија рада
    - 9.1.1. Технологија рада
    - 9.1.2. Припрема документа
    - 9.1.3. Размена података
    - 9.1.4. Контрола докумената
    - 9.1.5. Обрада документације у царинској испостави (пребацивање документа)
    - 9.1.6. Обрада документације у царинској испостави (прихватање документа)
  - 9.2. Улога и значај аналитичке обраде података
  - 9.3. Анализа ризика
    - 9.3.1. Концепцијски приступ
    - 9.3.2. Организација службе за анализу ризика
    - 9.3.3. Начин рада
    - 9.3.4. Конкретна примена анализе и управљања ризиком у Информационом систему царинске службе
- 9.4. TARIC
- 9.5. ТАРИС
- 9.6. Поједностављене процедуре
- 9.7. Концепт “Семафора”
- 9.8. Систем црвеног / зеленог пролаза
- 9.9. Нови компјутеризовани транзитни систем (NCTS)
- 9.10. Стратегија интегрисаног управљања границом (IBM)
  - 9.10.1. Опште напомене о IBM
  - 9.10.2. Опште напомене о националној стратегији IBM
10. Формулација изазова царинске службе према становишту СЦО

ТРЕЋИ ДЕО - БЕЗБЕДНОСНИ ИЗАЗОВИ И ОДГОВОР ДРЖАВЕ

1. Класификација безбедности државе
  - 1.1. Национална безбедност
2. Систем безбедности државе
  - 2.1. Улога и одговорност државе у изградњи система безбедности
  - 2.2. Правно уређивање система безбедности

- 2.3. Структура система безбедности државе
- 2.4. Послови и субјекти система безбедности
3. Безбедност као изазов потенцијалима царинске службе
4. Тероризам као безбедоносни изазов
  - 4.1. Анализа дефиниције тероризма
5. Организовани криминал као безбедоносни изазов
  - 5.1. Појам и класификација криминалитета
  - 5.2. Појам организованог криминалитета у иностраној и домаћој литератури
  - 5.3. Карактеристике и општа обележја организованог криминалитета
  - 5.4. Организовани криминалитет у појединим међународним инструментима
6. Транснационални организовани криминалитет
7. Кријумчарење као део организованог криминала и друштвена опасност која из њега проистиче
  - 7.1. Технике кријумчарења наркотика преко граничних прелаза
  - 7.2. Управа Царина као стожер борбе против кријумчарења дроге
8. Стварање предуслова за адекватан одговор државе на безбедоносне изазове 21. века
  - 8.1. Савет за националну безбедност Републике Србије
  - 8.2. Координационо тело за усмеравање активности на сузбијању сиве економије
  - 8.3. Акциони план Владе Републике Србије за приступање ЕУ, Поглавље 24 - Правда, слобода, безбедност

ЧЕТВРТИ ДЕО-САВРЕМЕНИ ПРИСТУП КОНЦЕПТУ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

1. Систем националне безбедности САД-а
2. Избор одрживог модела улоге царинске службе у борби против криминалитета по угледу на Секретаријат унутрашње безбедности САД-а

ПЕТИ ДЕО - ИСТРАЖИВАЧКИ ДЕО

1. Предмет и циљ истраживања
2. Методологија истраживања
3. Истраживачки рад, резултати и аналитика

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

СПИСАК ТАБЕЛА И ГРАФИКОНА

ПРИЛОЗИ

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводном делу кандидат дефинише проблематику, предмет и циљеве истраживања са посебним освртом на околности историјског тренутка у коме се сагледава предмет истраживања. Уводни део указује на карактеристике амбијента, у којем се званично инсистира само на позитивним ефектима досегнутих цивилизацијских тековина (којих свакако има) попут слобода и права човека, слободног протока људи, роба, капитала и информација. Наиме, све предности досегнуте слободе које се данас огледају у слободном протоку људи, капитала, роба и информација, омогућиле су неслућени квалитет и квантитет размена добара и услуга, те отвориле неслућене потенцијале конструктивне сарадње и повезивања држава, народа и појединаца, али и са друге стране, отвориле су до сада невиђене могућности малициозног и интернационалног повезивања криминалних група и појединаца да у сфери организованог криминала, тероризма, кријумчарења и корупције, угрожавају амбицију човечанства да постане истински боље и прогресивније.

Кандидат посебно указује да је царина и царинска служба као један од аспеката суверенитета држава, услед наметнутих правила међународних субјеката (Светска трговинска организација, ММФ, Светска банка, Светска царинска организација, Европска унија, Евроазијска економска унија и др.) који креирају пословни, односно економски амбијент и тиме условљавају и простор политичког деловања слабијих фактора на међународној сцени практично изгубила оне царинске функције које су биле њена основна карактеристика и моћ, а то су њена фискална и заштитна улога. Потенцијали царинске службе, који су омогућили и допуштају ефикасну трансформацију њене заштитне и фискалне улоге у један од стожера система националне безбедности превасходно се односе на њене информатичке ресурсе, велике координативне могућности са другим државним институцијама и организацијама и посебно повезивања са царинским администрацијама бројних држава света. Нарочито је уочена предност деловања царинске службе *ante delictum* у оквиру

текућих и редовних послова и активности царинења робе, надзора и контроле промета робе, превозних средстава и људи.

Уводним делом предметне дисертације кандидат показује намеру да сагледа домете извршене модернизације, ефекте који су истом остварени а нарочито неискоришћене могућности потенцијала царинске службе, са посебним освртом на њене безбедоносне, информатичке и координативне функције. Посебну пажњу кандидат обраћа на сагледавање могућности аутентичног приступа модернизацији царинске службе, преваходно сопственим снагама, интелектом и методологијом. Такође, дисертација претендује да да релевантна запажања колико су наведене активности трансформације и модернизације царинске службе и њених функција заиста допринеле подизању ефикасности борбе против криминалитета, посебно имајући у виду кривична дела највеће друштвене опасности као што су она из домена прекограничног и организованог криминала, тероризма, кријумчарења и корупције.

Кандидат указује да фактор који специфично условљава методологију истраживања, те утиче на део дисертације који третира расправу и дискусије, јесте и импликација одговарајућих поглавља на предметну проблематику која су продукт преговора о приступању Европској Унији а нарочито она поглавља која директно третирају проблематику царинске службе, криминалитета, правде и безбедности (као нпр. Поглавље 24). У том смислу разматрања резултата истраживања као и дискусија о актуелним питањима кандидат процењује актуелним извештајима надлежних органа и организација.

Приликом израде докторске тезе, коришћена је методологија адекватна природи питања којим се рад бави, и то: методе сазнања и мишљења (метода анализе, метода синтезе, генерализација и метода специјализације); општенаучне методе истраживања (историјски метод, компаративни метод, позитивноправни метод, статистички /као квантитативни/ метод) и оперативне методе.

Након тога, у оквиру овог дела рада, излагање је настављено разматрањем оправданости предметног истраживања са научног и друштвеног аспекта.

Уводни део докторске дисертације, читаоца на најобухватнији, најопштији, а опет конкретан начин „уводи“ у проблематику којом се теза бави. Наиме, прегледом овог првог дела рада, стиче се слика о појму, предмету, циљу, основним претпоставкама, методологији која ће бити коришћена, друштвеној и научној оправданости обраде питања улоге царинске службе у сузбијању криминалитета.

У првом делу докторске дисертације кандидат се бави дефинисањем појма, врста и историјског развоја царине у свету и нашем подручју. Посебна пажња кандидата упућена је у тражењу одговора на питање појма царине као вишезначног и комплексног института који има и своје социолошко, правно, економско и политичко значење, утицај и смисао. Евидентно је да се царина, управо из разлога своје комплексности као појам и као институт, ослобађа и појављује од лаичког до стручног мишљења и дефинисања у многим појавним облицима.

Кандидат је уочио потребу да се поред дефинисања појма царине обраде и критеријуми, врсте, односно одређене класификације предметног појма како би се лакше сагледао предмет истраживања и пружиле одговарајуће полазне основе које би требало да доведу до одговора какве су функције царине *de lege lata*, а што нас је у наредним деловима довело и до онога што царина може да буде *de lege ferenda*. Управо потреба објективног сагледавања предмета истраживања оправдано је условила кандидата да третира и кратак историјски преглед института царине како у свету тако и код нас.

У другом делу докторске дисертације кандидат се бави правним изворима и надлежностима царинске службе Р. Србије. У том смислу опсежно је обрадио проблематику правног устројства царинске службе, полазећи од врхунског принципа нашег правног поретка, принципа законитости и имајући у виду чињеницу да је царинско право, организација и надлежности царинске службе децидирано дефинисано Уставом, законима и бројним подзаконским актима, уз посебну обраду међународних правних аката који, ратификацијом, упливишу у правни поредак Републике Србије.

Специфичност овог дела докторске дисертације кандидат своди на сажете приказе свих релевантних извора царинског права који практично представљају основ за функционисање царинског система и царинске службе као главног носиоца института, мера, активности и улога одређених царинским системом.

Прегледом релевантних међународних аката кандидат указује на све мању аутономност законодавног тела Републике Србије у регулисању комплексне царинске проблематике. Тиме постаје јасно да и царински систем Србије и царинско право све више постају одраз интереса и потреба међународне заједнице а све мање су у функцији заштите искључиво ужих националних интереса Републике Србије. Наведено свакако утиче и на устројство и надлежности царинске службе о чему у овом делу било речи. Такође кандидат посебно обрађује информатичку улогу царинске службе јер је информатика основа функционисања свих савремених процедура и организационих структура. Тиме је наглашено да информатички потенцијали царине свакако добијају на значају.

Трећи део докторске дисертације посвећен је проблематици безбедоносних изазова и анализирању одговора државе на предметне изазове. Кандидат у овом делу посебну пажњу придаје

дефинисању појмова безбедности, организованог криминала, тероризма и кријумчарења као најмалигнијих облика криминалитета, те је указао на организационе облике државе Србије који представљају фактор дефинисања а и функционалног одговора државе на ове појаве велике друштвене опасности. У наведеном смислу анализира се улога Савета за националну безбедност Републике Србије и Координационог тела за усмеравање активности на сузбијању сиве економије. Кандидат представља и Акциони план Владе Републике Србије кроз анализу поглавља 24 а која обрађују области правде, слободе и безбедности.

Кроз проблематику трећег дела докторске дисертације кандидат указује на све тешкоће теоријског приступа предметним друштвеним појавама, јер без јасног дефинисања и консензуса око питања шта су заправо безбедоносни изазови, ко их и на који начин дефинише не постоји адекватан предуслов за практично деловања државних органа а тиме и њихове ефикасности у борби против ових најмалигнијих облика криминалитета. Обзиром да се ради о сложеним облицима криминалитета у којима је исказан висок степен организације и кооперације зарад извршавања криминалних радњи, кандидат посебно истиче и обрађује координативну улогу државних органа јер то постаје *conditio sine qua non* успешног одговора државе на ове безбедоносне изазове савременог света. Кандидат сматра да царинска служба управо због својих координативних потенцијала, такође има јасно и неопходно место у оквиру ограна и тела као и концепту који се устројава зарад адекватног одговора државе на безбедносне изазове.

У четвртном делу приказан је савремени приступ концепту националне безбедности. Кандидат свој истраживачки рад усмерава на анализу најсавременијег концепта националне безбедности једне од најмоћнијих држава света (САД). При томе полази од становиштва да се модернизација царинске службе Србије која је условљена и Оквирним стандардима за трговинске олакшице и безбедност као и Писмом о намерама, донетим под окриљем Светске царинске организације 2005.године, треба одвијати у складу са најсавременијим решењима. Иста су и наметнута неведеним стандардима због чега се свакако трансформација царинске службе из фискалне и заштитне у безбедоносну, координативну и информатичку мора одвијати сходно стандардима које су изнедриле САД. С тим у вези кандидат сматра целисходним да се истраже специфичности концепта националне безбедности САД са посебним освртом на Секретаријат унутрашње безбедности САД (Department of Homeland Security - DHS). Нарочита пажња посвећена је проналажењу решења и института који би могли бити преузети и адекватно примењени у оквиру трансформације царинске службе Републике Србије.

У петом делу кандидат се бави истраживачким пројектом а у циљу свестранијег и јаснијег разумевања проблематике која се односи на сам предмет рада. Спроведено истраживање у вези са подацима на основу којих је могуће извући закључак о тренутном стању царинског система Републике Србије и условима у којима функционише исто практично представља полазну основу за трансформацију царинске службе и искоришћавање њених пуних потенцијала у борби против криминалитета.

Истраживањем кандидат приступа сагледавању релевантних података који су показатељи тренутног стања и реалног окружења у којем функционише царински систем Србије а на основу званичних података Управе царина добијених на основу писаног захтева кандидата. Обрада достављених података вршена је и са аспекта околности које утичу на адекватну и ефикасну искоришћеност, односно потенцијале царинске службе Србије. Управо у циљу бољег разумевања сложених статистичких података и табела које чине срж истраживачког рада, кандидат даје и сажете коментаре који представљају својеврсну прелиминарну аналитику коришћених података..

Истраживање је спроведено применом методологије наведене у уводном делу докторске дисертације, с тим да се до суштинских резултата истраживања као и релевантних закључака дошло сагледавањем званичних података Управе царина Р. Србије за период од 2013. до 2016. године.

Предметно истраживање кандидат реализује као системско и упоредно истраживање наведених података на основу чега је сагледано стање *de lege lata* у погледу позитивно правних решења и институционалног одговора релевантних државних органа и тела за борбу против тероризма, организованог криминала и кријумчарења, посебно са аспеката безбедоносних, информатичких и координативних ресурса царинске службе Србије уз квалитативну и квантитативну обраду одговарајућих аспеката извршене модернизације царинске службе Србије.

Закључна разматрања - у оквиру овог дела рада, излажу се резултати истраживања које је предмет докторске тезе односно, да ли су постављене хипотезе потврђене или не, да ли су научни и друштвени циљ остварени и да ли истраживање има или нема научну и друштвену оправданост. Уз то, износе се и евентуална запажања везана за основне проблеме политичких кривичних дела и кривичноправну заштиту уствног уређења и безбедности Републике, као и предлози решења за њихово пренебрегавање.

Прилог – У последњем делу рада, тзв. *прилогу*, аутор прилаже на увид молбу Управи царина за достављање статистичких података потребних за израду докторске дисертације као и службени одговор Управе царина са релевантним подацима који су били основ за спровођење истраживачког рада.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У складу са опсежним истраживањима и циљевима ове дисертације са аспеката функционисања царинске службе, кандидат несумњиво уочава изузетан потенцијал који још увек није ни приближно искоришћен сходно њеним могућностима посебно имајући у виду да Република Србија ствара институционални оквир за бољу искоришћеност потенцијала царинске службе, посебно са њеног безбедоносног аспекта конституисањем Савета за националну безбедност и Координационог тела за усмеравање активности на сузбијању сиве економије. Анализом извештаја о раду Савета као и предузетих мера Координационог тела, уочено је да царинска служба има споредну улогу и повремени приступ одређеним активностима ова два тела. По мишљењу кандидата, а имајући у виду искоришћеност свих оперативних, техничких и функционалних капацитета царинске службе, како је то учињено у изложеном концепту националне безбедности САД-а (*Department of Homeland Security*), царинска служба би могла бити стожер борбе против сиве економије, а посебно фактор спречавања организованог криминала, тероризма и кријумчарења, а не само маргинални учесник појединих активности наведених тела. Кандидат сматра да је предуслов за то много већи степен повезаности и интегрисаности по основу тзв. јединствене платформе деловања јер је то и теоретски и практично једини ефикасан одговор на ове безбедоносне изазове 21. века. Управо су САД, на темељу теоретских процена и пројекција најефикаснијег одговора на изазове тероризма, организованог криминала, кријумчарења и корупције која их прати, конституисале своју националну безбедност на основу трансформисане царинске службе која је адекватно интегрисана са одговарајућим службама. У прилог наведеног кандидат истиче и анализира карактеристике царинске службе Р. Србије које су уједно и потенцијали за реализацију предности на основу којих је и реализован концепт националне безбедности САД-а, превасходно променом улога царинске службе.

Имајући у виду наведено кандидат предлаже да нови концепт националне безбедности мора да буде у функцији евроинтеграција те да је неопходно пронаћи „тачке везивања“ за постојеће безбедоносне системе у виду претендујемо да се укључимо, као и одговарајућу „технологију“ реализације таквог концепта. По мишљењу кандидата нови концепт националне безбедности требало би да представља одраз реалних могућности и специфичности нашег друштва и да јасно покаже да је у функцији остварења како наших виталних националних интереса тако и интереса развијеног дела света са којим, демократизацијом, постајемо компатибилни.

Аналитиком статистичких података Управе царина Р. Србије за период 2013 до 2016.године кандидат уочава и истиче следеће:

Из предметних података дужине државне границе као и тренутног броја запослених царинских службеника, а посебно имајући у виду упоредном анализом добијених података о дужини државне границе и броју царинских службеника, може се закључити следеће: На основу функционалних анализа (САFAО и царинске службе Србије) спроведених 2006. године, може се уочити да је тренутно више запослених царинских службеника (2.396) у односу на период 2006.године (2.346). Имајући у виду дужину државне границе, број запослених царинских службеника, перманентно повећање спољно трговинске размене а тиме и броја царинских декларација, те превозних средстава која допремају, отпремају или у транзиту превозе царинску робу, једноставно је закључити да је број царинских службеника недовољан. Сходно анализи из 2006.године о упоредном прегледу дужине државне границе и броју царинских службеника земаља у окружењу Србије, а обзиром да се дужина границе није мењала, јасно је да је и поред незнатног повећања броја царинских службеника (50) и даље мањи број службеника него што су потребе на које су указале предметне функционалне анализе. Наиме имајући у виду број царинских службеника земаља у окружењу, као и величину територије, дужину државне границе, Србија је 2006.године била на другом месту (иза Македоније) по најмањем броју царинских службеника. Препорука функционалних анализа била је да је адекватан број цариника 3000. Као што се из данашњег податка броја царинских службеника може видети (2.396) и даље постоји мањак од готово 600 царинских службеника. Наведени мањак добија још већу функционалну оптерећеност ако се има у виду да је спољнотрговински промет од 2006. године до данас вишеструко увећан. Уколико се упоредним прегледном третира приступ концепта *Homeland Security*, нарочито у погледу броја службеника и њихове распоређености дуж граница САД, јасно је да је наведени број резултат основне тежње, очувања безбедности САД. За разлику од наведеног концепта број царинских службеника Србије и распоређеност царинских пунктова условљен је финансијским моментом а не безбедоносним потребама.

На основу предметних података о платама запослених царинских службеника као и анализе оптерећености бројем царинских декларација, путника, превозних средстава и робе која се увозно-извозно царини, или транзитира кроз нашу земљу, несумњиво је да су плате запослених испод сваког нивоа целисходности. Наведено добија на значају ако се третира питање интегритета царинских службеника, који је, поред професионализма друга страна „медаље“ функционалности царинских службеника. Јасно је да у околностима неадекватне плаћености а великог искушења у односу на коруптивне делатности, држава извесно може очекивати висок степен корупције царинских службеника а тиме и висок износ ненаплаћених царинских и других дажбина за буџет Р. Србије. Посредни проблем јесте и сваковрсно угрожавање

тржишта, а тиме и потрошача на простору Србије, јер неадекватно третирана роба услед могућих коруптивних радњи може угрозити здравље и безбедност грађана Србије.

На основу података о материјалним средствима која су добијена на основу међународне и друге сарадње у 2015-2016. години уочава се знатан проценат уложених средстава и набавке нове технике од стране поједних земаља али апсолутно неадекватну искоришћеност тзв. прступних фондова ЕУ, што говори о непостојању адекватних пројеката у оквиру царинске службе Србије који би били релевантан основ за добијање наведених средстава. Сходно извршеној анализи уочава се да донације, пре свега САД су условљене њиховим интересима, циљевима и проценама шта су евентуално потребе наше царинске службе а не нашим објективним и циљаним пројектима који би били у функцији модернизације царинске службе посебно у погледу развоја безбедоносне, информатичке и координативне улоге.

Увидом у податке о спољнотрговинској размени Србије са суседним земљама а посебно, са аспекта изигравања наплате царинских дажбина, те могућих безбедоносних и других облика угрожавања грађана републике Србије, а то је увоз акцизне робе приказане у горе наведеној табели може се закључити следеће: Претходном анализом констатован је недовољан број царинских службеника, што у светлу повећања спољнотрговинске размене, те промета акцизне робе, повећана је могућност изигравања наплате царинских дажбина а и угрожавања здравља и безбедности грађана Р. Србије јер повећан обим спољнотрговинске размене додатно оптерећује недовољан број царинских службеника. Тиме је повећан ризик за ненамерне и намерне грешке царинских службеника у примени царинских и других прописа а што имплицира угроженост буџета и безбедност грађана Р. Србије.

Анализом укупног износа наплаћених царинских и других дажбина који је у корелацији са бројем поднетих царинских декларација и докумената, као и бројем транзитних докумената, посебно имајући у виду увођење система NCTS везано за осавремењивање царинског система долазимо до следећег закључка: Несумњиво је да се сходно повећаној спољнотрговинској размени повећава и број поднетих царинских докумената како у увозно-извозним активностима тако и у транзиту, што неминовно имплицира и повећање наплаћених царинских и других дажбина, уз напомену да се од увођења савремених процедура царинења и нових организационих јединица (Обавештајно одељење, Одељење анализе ризика, Одељење унутрашње контроле, Одељење за заштиту права интелектуалне својине и др.) које је учињено 2004.године, променила филозофија и технологија царинског надзора и контроле. Наиме савремени приступ налаже свеукупни надзор царинске робе (који је фактички документаран) и контролом 20% промета царинске робе (документарна, делимична и потпуна контрола). Напомињемо да се потпуном контролом а сходно употреби информација из Обавештајног одељења и Одељења за анализу ризика, имајући у виду превасходно безбедносне изазове и угрожавања као и индиције за било коју врсту изигравања царинских и других прописа, потпуно прегледа у односу на 100% промета царинске робе само, 3-5% робе. Анализом процента извршених контрола уочава се да је царинска служба Србије близу савременог стандарда од 20% контроле која се по налогу Одељења за анализу ризика и Обавештајног одељења посебно контролише.

Увидом у табелу укупног броја налаза урађених у царинској лабораторији може се закључити да је исти условљен новом технологијом, односно савременим процедурама и поједностављеним царинским поступцима, те је сходно тренду контроле од 20% свеукупног промета царинске робе драстично смањена и потреба провере правилног сврставања робе по царинској тарифи провером у царинској лабораторији. Напомињемо изузетан значај рада царинске лабораторије јер се стручним испитивањем узорака царинске робе несумњиво утврђују њена својства, а тиме и правилност сврставања по царинској тарифи. Тиме се спречавају могућа изигравања царинских прописа, чиме се штити буџет Р. Србије а свакако и безбедност грађана Р. Србије.

У погледу заштите права интелектуалне својине, а обзиром да је предметна улога релативно нова за царинску службу, а имајући у виду низак степен културе заштите интелектуалне својине и права које из тога проистичу, на овим просторима (Југо-источног дела Европе, посебно Балкана), предметни број поднетих захтева указује на недовољну искоришћеност могућности коју закон допушта, те недовољне искоришћености потенцијала царинске службе у овом домену. Заштита права интелектуалне својине апсолутно је у функцији спречавања изигравања царинских и других прописа, што подразумева да подизање ефикасности царинске службе у овој активности имплицира и заштиту интереса буџета републике Србије а још више заштиту здравља и безбедности грађана.

Анализом укупаног броја откривених царинских прекршаја и вредности одузете робе уочава се уједначена тенденција откривања царинских прекршаја иако постоји тенденција повећања спољнотрговинског промета где би било логично да се повећава и број откривених царинских прекршаја. Међутим, тек би дубља и мултидисциплинарна анализа узрока, разлога и начина функционисања царинске службе у погледу откривања и сузбијања царинских прекршаја а тиме и ефеката наведеног могло да се децидније образложи валидност података о броју откривених царинских прекршаја и вредности одузете робе. Имајући у виду недовољан број царинских службеника, изузетно лошу финансијску сатисфакцију те неадекватну опремљеност најсавременијим техничким и технолошким средствима за откривање и сузбијање царинских деликата, а тиме и царинских прекршаја, може се закључити да постоји неискоришћени потенцијал царинске службе. Исти би свакако био у функцији фискалне и заштитне улоге царине по питању веће наплате царинских дажбина а тиме и заштите домаће производње, а свакако и повећаног степена

безбедности грађана Р. Србије.

Анализом добијених података о броју откривених покушаја кријумчарења, о броју размењених обавештајних информација које су превасходно у функцији откривања и сузбијања царинских деликата, те имајући у виду број заједничких акција које је царинска служба Србије спровела са релевантним међународним организацијама може се закључити следеће: Обавештајни рад у оквиру Обавештајног одељења царинске службе Србије свакако је новина и изузетна предност у циљу откривања и сузбијања царинских деликата те спречавања сваковрсних изигравања царинских прописа, и нашем мишљењу представља ресурс који ће у будућности пружити круцијалну подршку рада и ефикасности царинске службе, посебно уколико се у пракси устроје механизми за деловање тзв. Јединствене платформе деловања свих релевантних државних и друштвених структура као и боља повезаност са страним царинским администрацијама. Учешће царинске службе Србије у оквиру међународних акција, односно акција које су вођене од стране релевантних међународних тела за борбу против организованог криминала, тероризма, кријумчарења и корупције, условљено је степеном поверења које међународни фактори имају у царинску службу Србије. Степен поверења условљен је људским техничким и технолошким ресурсима да царинска служба одговори захтевима и високим стандардима међународних фактора за борбу против најмалигнијих облика криминалитета. Сходно податку о броју акција несумњиво је да постоји изванредан степен поверења у заједничко деловање царинске службе Србије са међународним факторима, али смо мишљења да и у овом домену постоји неискоришћен потенцијал, односно могућност много већег заједничког ангажовања. Наравно наведено је условљено категоријом поверења. Из предметних података о броју размењених информација уочава се чињеница да царинска служба Србије много више даје информације другима него што их од њих прима. Тек опсежна мултидисциплинарна анализа разлога који дају овако стање размене информација могло би да открије праве узроке а тиме и укаже на пут боље повезаности и подизања ефикасности свих органа који размењују информације. Тиме би свакако био подигнут степен безбедности и створени предуслови за ефикаснију борбу против свих облика криминалитета.

Кандидат на основу целокупне дисертације долази до закључка да је неопходно створити предуслове за измену царинских улога од фискалне и заштитне у информатичку, координативну и безбедоносну јер је то предуслов за стварање јединствене платформе деловања свих релевантних државних органа са циљем адекватног и ефикасног одговора државе на безбедоносне изазове 21. века. Кандидат сматра да царинска служба остварује четири основна предуслова модерног безбедоносног система:

- због постојећег ИСПС-а има велике могућности за реализацију тзв. меке - информацијске моћи,
- сходно својој природи деловања *ante delictum*, односно могућности откривања деликтних активности приликом контроле робе, превозних средстава, путника и докумената представља субјект који је превасходно у функцији превенције криминалитета (јер штетне последице не наступају),
- има могућност координације и кооперације односно да *ante delictum*, укључи у деловање и друге субјекте формалне социјалне контроле (војску, МУП, инспекцијске службе, финансијску полицију, БИА-у, тужилаштво, Управу за спречавање прања новца и др.),
- сходно претходне три могућности може да централизује и интегрише активности планирања, руковођења, усмеравања, прикупљања и дистрибуције података.

Остварење ова четири предуслова омогућавају следеће функције које има царинска служба, поред фискалне и заштитне улоге, а то су безбедоносна функција, информатичка функција и координативна.

Сходно запажањима кандидат уочава предност царинске службе у новом концепту националне безбедности и предлаже специјализацију Сектора за превенцију и откривање царинских деликата (садашња Сектор за контролу примене царинских прописа). Ова специјализација уз имплементацију Акционог плана ЕУ за борбу против организованог криминала, може да од овог сектора начини носиоца координативне улоге царине у новом безбедоносном систему. По мишљењу кандидата потребно је формирање три одељења и Централне царинске лабораторије.

Одељење за превенцију и откривање кријумчарења које би се бавило окривањем свих облика кријумчарења - преласка робе и људи уз избегавање мера царинског надзора (наркотика, оружја, људи и др.) у чији рад би се укључили стручњаци и органи који по природи ствари, могу да допринесу овој активности (Војска, Криминалистичка полиција, СБПОК, БИА, Министарство правде, Министарство спољних послова и др.)

Одељење за аналитику података и процену ризика које би се бавило планирањем прикупљањем, анализирањем, обликовањем, израдом завршних обавештајних докумената и њиховом дистрибуцијом крајњим корисницима у чији рад би се укључили стручњаци, службе у вези са прикупљањем и аналитиком обавештајних података (БИА, МУП, Пореска управа, НБС, Инспекцијски органи, министарство правде), а посредно остварила тесна сарадња са одређеним научно-истраживачким образовним и културним институцијама које до података долазе необавештајним путем и имају специјализована знања која могу користити аналитици. У оквиру овог одељења развио би се и део који би се бавио проучавањем криминалитета у погледу процене ризика угрожавања безбедности са три аспекта изучавања: феноменолошког, етиолошког и виктимолошког.

Одељење за прикупљање доказа о планираним и извршеним царинским и другим деликтима које би се бавило одређеном врстом истраживања и „доказивања“ о планираном и извршеном у циљу превенције и репресије свих облика криминалитета. Ту би се укључили МУП, БИА, тужилаштво, Министарство правде, судови, Пошта, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и др.

Централна царинска лабораторија актуелна је јер све важнија улога царинске лабораторије у домену заштите права интелектуалне својине. Откривање фалсификата, са једне стране, омогућава сузбијање „сиве економије“, а са друге, повећава сигурност грађана да декларисани производи заиста и испуњавају стандарде које су њихови произвођачи прописали. У противном, не само да се изиграва право легитимног власника лиценце него се врши атак на здравље и безбедност људи јер поједини производи могу да буду некорисни или чак и штетни. Сходно наведеном дисертацијом се предлаже формирање Централне царинске лабораторије.

Сходно извршеним истраживањима потенцијала царинске службе Србије, те имајући у виду организовани криминал као један од највећих безбедоносних изазова 21. века, кандидат предлаже приступ могуће улоге царинске службе који би стратешки био дефинисан у борби против криминалитета а посебно у борби против организованог криминала као квалификованог облика криминалитета. Предуслови за стварање стратегије борбе против организованог криминала на нивоу друштва и државе а тиме и царинске службе као сегмента државне управе подразумева и проучавање стања криминалитета као претпоставка деловања.

По запажању кандидата наведено проучавање стања обично реализују разна тела и комисије које формира држава а састављени су од стручњака из разних области. У том смислу предлаже се иницирање, са нивоа Управе царина и формирање одговарајуће комисије на нивоу Републичке Владе, која би осмислила и реализовала мултидисциплинарно проучавање стања криминалитета у друштву са посебним освртом на организовани криминал, као једног од најмалигнијих облика криминалитета посебно оних који имају елемент транснационалног криминала. Такође потребно је успостављање нормативне основе за деловање што подразумева устројавање одговарајућих норми материјалног кривичног права и разраду специфичних кривично-процесних решења имајући у виду домаћи правни амбијент али и упоредно правна решења и праксу а што су и запажања Комисије ЕУ која је обавила „скрининг“ стања области слободе, права и безбедности из Поглавља 24.

Процена кандидата, да је једини адекватан одговор изазовима организованог криминала стварање јединствене платформе за борбу против криминалитета, коју ће чинити сви релевантни субјекти који су задужени за примену прописа који третирају предметну област. Наведено подразумева стварање система за размену информација и јединствено, координисано деловање свих субјеката овлашћених за борбу против криминалитета, као и укључивање осталих субјеката друштва подизањем степена безбедоносне културе (превасходно грађана). Такође подразумева и специјализацију одређених органа и служби за борбу против организованог криминала, јасно разграничење надлежности и сарадњу без ривалитета и тензија између различитих органа или између различитих нивоа једног органа.

У дисертацији је обрађен и концепт Интегрисаног управљања границом за који кандидат оцењује да је израђена национална и секторска стратегија али да нису створени предуслови за имплементацију исте, осим што се Бриселским споразумима покушава искористити овај институт за функционисање административне границе и прелаза ка Косову и Метохији. Такође би требало извршити оптимизацију и рационализацију образаца и процедура у граничним поступцима и извршити припреме за увођење „*single electronic window*“.

Анализом Поглавља 24 ЕУ - Правда, слобода и безбедност кандидат уочава да се инсистира на већој ангажованости капацитета царинске службе у борби против криминалитета, што је констатовано скринингом Европске комисије те да се морају створити предуслови боље интегрисаности свих релевантних државних органа, што такође потврђује неопходност трансформације царинске службе из заштитне и фискалне у безбедоносну, информатичку и координативну функцију.

<p>VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Анализа и тумачење резултата истраживања је јасно, студиозно и оригинално. Стручна и научна анализа обухвата све кључне аспекте од значаја за проблематику истраживања. Истраживање улоге царинске службе у сузбијању криминалитета карактерише потребан квалитет у садржинском и структурном смислу, али и у погледу стила и јасноће излагања. Спроведено емпиријско истраживање је у складу са свим методолошким захтевима, а оно се посебно одликује аутентичношћу, обухватношћу и апликативношћу.</p>
<p>VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме:</p> <p>Дисертација је у потпуности урађена по методологији, плану и садржају који је дат у пријави теме и који је одобрен у поступку оцене подобности кандидата и теме докторске дисертације.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе:</p> <p>Дисертација садржи све битне елементе предвиђене за овакву врсту радова.</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци:</p> <p>Оригиналност и допринос докторске дисертације се огледа у томе што ће исти бити незаобилазно разматран и коришћен у будућности, било да се ради о правној теорији, посебно у новим законским, организационим и процедуралним решењима која у околностима нашег поднебља до сада нису анализирана, и код њихове примене у пракси, тако да ће постигнути резултати отклонити недостатак знања и практичних решења у циљу што ефикаснијег коришћења свих капацитета царинске службе и промену њене улоге како би се створили предуслови да царина постане један од стожера националне безбедности у борби против сузбијања свих облика криминалитета. Решења која су предложена овом дисертацијом, представљају новину па је тиме и друштвена оправданост рада много већа.</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања:</p> <p>Ова дисертација нема недостатака, који би битно умањили њену вредност.</p>
<p>IX ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<p>Имајући у виду предмет и циљ докторске дисертације, значај и актуелност истраживања, његов обим и домет, као и методолошки приступ истраживању, њен хипотетички оквир и потврђеност хипотеза, као и научни допринос теорији и пракси, Комисија предлаже Наставно-научном већу Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду да прихвати Извештај о позитивној оцени докторске дисертације кандидата Одаловић Тома, под насловом „Улога царинске службе у сузбијању криминалитета“ и предложи Сенату Универзитета Привредна академија у Новом Саду да се исти усвоји и одобри јавна одбрана.</p>
<p>ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ</p>
<p>1. проф. др Божидар Бановић, председник комисије _____</p> <p>2. проф. др Милош Марковић, члан и ментор _____</p> <p>3. проф. др Жељко Бјелајац, члан _____</p>
<p>НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.</p>